

רשות ההגבלים העסקיים

החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר

מתן פטור מאישור הסדר כובל

הסכם בין טיב תשלובת טקסטיל (1969) בע"מ לבין ויטלגו שנות ה-

2000 בע"מ

1. פתח דבר

ביום 9 ביולי 2001 הוגשה בקשה למתן פטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988, להסכם בין טיב תשלובת טקסטיל בע"מ (להלן: "טיב") לבין ויטלגו שנות ה-2000 בע"מ (להלן: "ויטלגו") בדבר שיווק חוטים צבועים המיועדים לסריגה במכונות שטוחות¹.

לאחר שבחנתי את ההסדר ואת הכבילות המצויות בו, כמו גם את השפעתם האפשרית על התחרות בשוק הרלוונטי, ולאחר שנועצתי בועדה לפטורים ולמיזוגים, שוכנעתי כי הכבילות אינן פוגעות פגיעה של ממש בתחרות בשוק האמור, כי עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה, וכי אין בו כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו. מטעמים אלו ראוי ההסדר לפטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן: "חוק ההגבלים העסקיים"), בשל הנימוקים שיפורטו להלן.

2. הצדדים להסכם

טיב תשלובת טקסטיל בע"מ היא חברה ציבורית העוסקת בתחום הייצור, הייבוא והשיווק של מוצרים מתחום הטקסטיל. לטיב ארבע חברות בנות העוסקות במסחר בחוטים ובבדים, בצביעת חוטים, ביצור סריגים ובמסחר בחוטים ובבדים בחו"ל². תחום החוטים הצבועים ותחום שירותי הצביעה למכונות השטוחות (להלן: "מוצרי החוטים הצבועים"), בהם דן ההסכם, מהווים אחוזים בודדים בלבד מכלל פעילותה של טיב. טיב הינה בעלת נתח שוק של כ-5% ממוצרי ענף החוטים הצבועים ופעילותה בענף כוללת יבוא חוטים גולמיים, צביעתם בארץ ושיווקם.

ויטלגו שנות ה-2000 בע"מ היא חברה פרטית העוסקת בשיווק חוטים צבועים המיועדים למכונות שטוחות. עובר לחתימת ההסכם חולשת ויטלגו על כ-10% מענף החוטים הצבועים המיועדים למכונות השטוחות. בחודשים האחרונים הפסיקה ויטלגו, בעקבות ההפסדים שספגה בענף, לייבא ולשווק בעצמה חוטים גולמיים שנצבעו על ידה, וכן חדלה מייבוא חוטים צבועים ששווקו ללקוחותיה.

¹ במכונות שטוחות מיוצרים סריגים וסוודרים על ידי סריגת גזירים שונים וחיבורם. זאת בניגוד למכונות עגולות המיועדות לאריגת גלילי בדי טריקו וכותנה.

² חוטי טיב בע"מ עוסקת במסחר בחוטים ובבדים. טיב תעשיות טקסטיל (1991) בע"מ עוסקת בייצור סריגים. Tiv UK Ltd עוסקת במסחר בחוטים ובבדים בחו"ל. Granada Trading Ltd עוסקת במסחר בחוטים ובבדים בחו"ל.

3. ההסכם -

טיב וויטלגו חפצות להתקשר בהסכם לפיו תהפוך ויטלגו למשווקת היחידה של מוצרי החוטים הצבועים שיסופקו על ידי טיב, וזאת במטרה לצמצם את עלויות השיווק של טיב ולנצל את הניסיון, הידע והמוניטין שצברה ויטלגו במהלך שנות פעילותה בענף החוטים הצבועים. על פי ההסכם, לאחר שתוקן, מתחייבת ויטלגו לשווק אך ורק את מוצרי החוטים הצבועים שיסופקו על ידי טיב. טיב מצידה מתחייבת לשווק את מוצרי החוטים הצבועים אך ורק באמצעות ויטלגו, למעט ללקוחות שטיב מצויה עימם בקשרים עסקיים שעיקרם אינו בתחום מוצרי החוטים הצבועים. בנוסף קובע ההסכם כי לטיב תהא זכות סירוב לגבי המחיר ותנאי המכירה שיגובשו במו"מ בין המשווקת, ויטלגו, לבין הלקוחות הסופיים. תקופת ההתקשרות הינה שלוש שנים, ולצדדים עומדת האפשרות לסיימה בהתראה של 6 חודשים מראש.

ניתן להצביע על שתי כבילות בהסכם שנסקר לעיל:

א. **מינוי ויטלגו כמשווקת בלעדית** – ויטלגו תשמש כמשווקת היחידה של מוצרי החוטים הצבועים ללקוחות המנויים בנספח א' להסכם בין הצדדים, ללקוחות חדשים שתצליח לגייס וכן ללקוחות שיתווספו לרשימה בהסכמת טיב. טיב מצדה מתחייבת לשווק את מוצרי החוטים הצבועים אך רק באמצעות ויטלגו, וזאת למעט שיווק ללקוחות שעיקר פעילותם מול טיב מצוי בתחום פעילות אחר של התשלובת.

ב. **זכות סירוב של טיב לגבי תנאי המכירה והמחיר** – טיב תהיה בעלת זכות סירוב לגבי תנאי המכירה והמחיר שיגובשו במהלך המו"מ של ויטלגו מול הלקוחות.

4. השוק הרלבנטי -

הענפים הרלבנטיים להסכם נשוא בקשה זו הינם: ענף החוטים הצבועים, ענף חומרי הגלם לשוק הטקסטיל וענף הטקסטיל בכללותו. ענפים אלו מאופיינים בקשרי גומלין הדוקים ושינוי באחד הענפים, למשל שינוי במחירי התשומות, שינוי בחסמי הכניסה, שינוי במידת התחרותיות וכיו"ב, עשוי להשפיע גם על הענפים האחרים ולבוא לידי ביטוי בשינוי מחירי המוצרים ו/או במידת התחרותיות בענפים אלו; מכאן, למידת התחרותיות ולמחירי המוצרים בענף מוצרי הטקסטיל המוגמרים השפעה על מידת התחרותיות והמחירים בענפי התשומות – ענף מוצרי החוטים הצבועים וענף חומרי הגלם של שוק הטקסטיל.

תחילה אסקור את ענף החוטים הצבועים כשברקע הדברים אתיחס גם להשפעת הגומלין של שוק מוצרי הטקסטיל המוגמרים על ענף החוטים הצבועים.

ענף החוטים הצבועים

ענף זה מאופיין בריבוי מתחרים, וביניהם יצרנים מקומיים ויבואנים המכתיבים את התחרות העזה בענף. המתחרים בענף החוטים הצבועים כוללים יבואנים של חוטים צבועים³ ומצבעות של חוטים⁴. שיעור החוטים הצבועים שמקורם מיבוא נע בין 60% ל- 70% ומקורם של יתרת החוטים הצבועים בענף הוא בצביעה מקומית של חוטים גולמיים. היקפי היבוא המשמעותיים בענף החוטים הצבועים מושפעים מחסמי היבוא הנמוכים בענף – היעדר מכס ממדינות מערביות ומתורכיה, ומכס בשיעור של 12% ממדינות העולם השלישי.

השפעת שוק מוצרי הטקסטיל המוגמרים על ענף החוטים הצבועים

בעקבות תהליכי הגלובליזציה והסרת חסמי הסחר בעולם נחשף בשנים האחרונות המשק הישראלי ליבוא הולך וגובר של מוצרים מוגמרים מתחום הטקסטיל. מחירי התשומות הנמוכים בייצור מוצרי הטקסטיל במדינות העולם השלישי והיעדר חסמי היבוא הביאו לירידה ניכרת ברמת המחירים של מוצרי הטקסטיל המוגמרים להעדפת יבוא של מוצרי טקסטיל מוגמרים. כפועל יוצא מירידת מחירי מוצרי הטקסטיל המוגמרים קטנו גם הביקושים בענף חומרי הגלם לטקסטיל ובענף החוטים הצבועים, זאת במקביל לעלייה במידת התחרותיות בענפים אלו בעקבות הסרת חסמי הכניסה. ברי כי ההשפעה של ענף מוצרים הטקסטיל המוגמרים על ענף החוטים הצבועים, מידת התחרותיות הגבוהה בענף החוטים הצבועים עצמו והיעדר חסמי היבוא בו מקשים על יצירת כוח שוק משמעותי בענף החוטים הצבועים.

5. השפעת ההסכם על התחרות

א. **מינוי ויטלגו למשווק בלעדי** – תניה זו, הקובעת כי ויטלגו תשמש כמשווקת בלעדית של מוצרי החוטים הצבועים המיוצרים על ידי טיב למעט שיווק ללקוחות טיב, שעיקר פעילותם העסקית מול טיב אינה בתחום החוטים הצבועים (להלן "**התניה המחרגה**"), כמעט ובאה בגדריו של סעיף (6) לחוק ההגבלים העסקיים. סעיף (6) קובע כי הסדר בין רוכש נכס לבין ספק שכל כבילותיו הן התחייבות הספק שלא יספק נכסים לשיווק אלא לרוכש והתחייבות הרוכש כי ירכוש אותם נכסים אך מן הספק לאו הסדר כובל הוא. אלמלא החריגו הצדדים את הלקוחות, עימם יש לטיב קשרים עסקיים נוספים, הנוגעים לתחומי פעילותה האחרים של טיב, היתה נופלת התניה לגדר סעיף (6). יפים לעניין הרציונאל העומד בבסיסו של הסעיף, דברי הממונה בהחלטתו בעניין חברות הדלק:

"הפטור שבסעיף (6) לחוק ההגבלים העסקיים משקף הסדר לגיטימי מבחינת המציאות הכלכלית, באמצעות פטור זה, ספק המוצר מקבל טובת הנאה משקידתו הממוקדת של הרוכש המשווק על מכירת מוצריו ואין בלתם. מצדו הוא, מקבל הרוכש, המשווק, טובת הנאה מבחינה זו שבאזור זיכיונו אין לו מתחרים במוצריו של אותו ספק. כתוצאה מן ההסדר כפי שנחזה נפגמת רק התחרות בין משווקים של מוצרים מסוג

³ היבואנים המרכזיים: טיב, קפלן מ. בע"מ, חוט-אל בע"מ, נוימן.

⁴ המצבעות העיקריות הן: מצבעת טיב, מצבעת דלתא טקסטיל, מצבעת חולון באזור, מצבעת אביר בברקן, מצבעת גרינפלד. לכל אחת מהמצבעות שיעור דומה בענף החוטים הצבועים.

אחד (intrabrand competition) לעומת זאת אין נפגמת התחרות בין מוצרי הספק למוצרי מתחריו (interbrand competition). אכן הסעיף נועד לחול על הסדרים אנכיים שבהם טמונים שיקולים כלכליים לגיטימיים במה שנוגע לשני הצדדים המשתתפים בהם. ברם, הסעיף לא נועד לחול על הסדרים המגלמים בהם פגיעה אופקית משמעותית בתחרות...⁵

התניה המחריגה, הכוללת מספר מצומצם של לקוחות⁶ מגלמת את הרציונאלים העומדים בבסיס סעיף 3(6) לחוק ההגבלים העסקיים, ושיקולים כלכליים לגיטימיים נוספים: מו"מ ישיר בין טיב ללקוחות אלו, גם בתחומי מוצרי החוטים הצבועים, עשוי להביא לחסכון בעלויות העסקה הכוללות בין גופים אלו, ולתרום למידת ולהיקף שיתוף הפעולה בינם לבין טיב. נסיבות דומות היו בעניין דובק, כמצוין בהחלטת הממונה⁷:

"אכן, בהסדר המתואר אין המדובר בבלעדיות הדדית, מכיוון שבמקביל לאותם הסכמי הפצה חדשים - דובק מבקשת להמשיך ולמכור את תוצרתה ישירות לרשתות השיווק (השק"ם והקו-אופ), שירות בתי הסוהר ושני הסוכנים בירושלים ובבאר-שבע." "הטעם שבהענקת הפטור הינו קיומם של הסדרי שיווק שבהם טמונים שיקולים כלכליים לגיטימיים."

לפיכך - בנסיבות אלו, ולאור העובדה שחלקן המצרפי של טיב וויטלגו בשוק הטקסטיל עומד כיום על כ-15%, נראה כי אין נשקפת פגיעה של ממש בתחרות בשל התניה המחריגה.

ב. **זכות סירוב לגבי המחיר ותנאי המכירה** – על פי ההסכם ויטלגו תשמש כמעין סוכן מכירות של טיב הגוזר את רווחיו מסך המכירות - עמלה בשיעור של 5% מסך מכירות המוצרים, שישווקו על ידה. לטיב, כיצרון וספק המוצרים, זכות סירוב שלא לספק את המוצרים במחירים ובתנאים שאינם מקובלים עליו. ההגיון הכלכלי העומד בבסיס זכות הסירוב הוא שמאחר וטיב נושאת בעלות הייצור, עלות אחזקת המלאי, ובסיכון העסקי (למשל, תנאי האשראי שיכול להציע הלקוח) תוכל רק טיב לתמחר את כדאיות העסקה. אמנם ויטלגו מעונינת לשווק את המוצרים במחיר הגבוה ביותר וליהנות מעמלה גבוהה יותר, אך נוכח תנאי הענף והמחירים הנמוכים השוררים בו, ניתן להניח שמקרה, בו היתה מתחייבת ויטלגו למכור את המוצרים במחירים נמוכים, ולעיתים מחירי הפסד מבחינתה של טיב, הנושאת בעיקר העלויות, הוא סביר יותר.

הנטייה בקרב רשויות התחרות היא אמנם להתנגד לפרקטיקה לפיה מתאפשר לספק להכתיב או לפקח על המחירים שגובה מפיץ הסחורה מהצרכנים הסופיים (RPM - Resale Price)

⁵ החלטת הממונה על ההגבלים העסקיים בעניין הסכמי הבלעדיות בין חברות הדלק לבין מפעילי תחנות תדלוק, (הגבלים עסקיים – החלטות הממונה ופסקי דין, הוצאת ועד מחוז תל אביב, כרך א', 19, 45) 1993 **הגבלים עסקיים** 3003595.

⁶ המדובר בלקוחות בודדים: טירם, NYG, מולם עובדת טיב ישירות ושעיקר פעילותם בחו"ל.

⁷ מתן פטור מאישור הסדר כובל – חברת דובק בע"מ – הקמת מערך הפצה חדש; 1995 **הגבלים עסקיים** 3001367

Maintenance). הסיבה לכך היא שהפרקטיקה הזו מסייעת ליצירת תנאים להתנהוותו של קרטל בחולית המפיצים של המוצר המסוים ולפגיעה בתחרות intrabrand, בעזרתו של היצרן – המפקח⁸. לאור מידת התחרותיות הגבוהה בענף החוטים הצבועים, חלקם הקטן יחסית של טיב וויטלגו מכלל ענף החוטים הצבועים, היוותרותה של טיב כבעלים לאורך שלבי השיווק על ידי ויטלגו ובעיקר נוכח העובדה שלטיב אין משווקים נוספים בענף החוטים הצבועים, מלבד ויטלגו שתשמש כמשווקת בלעדית, אין חשש לפגיעה בתחרות התוך מותגית (intrabrand) בשיווק מוצריה של טיב.

6. סוף דבר

לאחר שנועצתי בועדה לפטורים ומיזוגים, ראיתי לנכון להשתמש בסמכות הנתונה לי בסעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים ולהעניק את הפטור המבוקש. תוקפו של פטור זה חמש שנים מהיום, או כאורכו של תקופת ההסכם בין הצדדים, לפי המוקדם. בהתאם לסעיף 15(א) לחוק ההגבלים העסקיים נתונה החלטתי זו לערר בפני אב בית הדין להגבלים עסקיים על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל עליו ניתן הפטור.

דרור שטרומ

הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, י"א טבת, תשס"ב

26 בדצמבר 2001

⁸ עמד על כך Sullivan בספרו 379, (west. 1977), L.A Sullivan, *Antitrust*, "When the manufacturer fixes the resale prices, price competition is ended among retailers of the manufacturers' product."